

esés!

UJ
vállalat

0. Tel. 515

gántisztvi
szakszer-
szére meg-
dmény!

nyelvek, valamint
us választékban

ztek

osif 2. sz. alatt a

TH"

szerezhetik be.
eszközöketnek.
kedvezmény

YAR

ozokat össze-
ekben meg-
és bár-
b áron

edés és ládagyar

antól-ut) 1 sz

TIQUE

FRENCH
LINE

őzhajók

zaire-ból

xiko

nadá-ba.

jegyek:

nál

Rador 1572

kapható az ősz-
pösváron Emke-
ohr-patikákban.

SZERKESZTŐSÉG, KIADÓ-
HIVATAL ÉS NYOMDA

Cluj-Kolozsvár, St. Baron
2, Pop, (Brassai-utca) 10.

Telefon: Szerkesztőség
és kiadóhivatal — 977
Es. N. Sz. — — 558

A kéziratok kizárólag a
szerkesztőséghez cím-
zendők. Kéziratokat nem
dunk vissza.

UJ KELET

ZSIDÓ POLITIKAI NAPILAP

Dr. Ramasetter Róbert
Budapest
1, Disztér 2.11.8.

releivre 750
Negyedévre 380
Egy hónapra 200
Egy szám
varon és vi
Bukarestbe
Csehszlo
Egy hónapra
Egy szám 150

1924 szeptember 4 Csütörtök

Cluj-Kolozsvár * VII. évfolyam * 200. szám

5684. Elul 5

Gazdasági és politikai nacionalizmus

M. Manolescu

v. iparügyi vezérigazgató előadása]

Az Averescu-párt ismert tagja, M. Manolescu mérnök, v. iparügyi vezérigazgató a mintavásár alkalmából rendezett közgazdasági előadások során ma az itt következő rendkívül érdekes beszédet tartotta. Szemben Popescu Cesar jelenlegi iparügyi vezérigazgató merev és önző nacionalista gazdaságpolitikájával, amely különösen tegnap közölt előadásából világított ki, Manolescu az emelkedett szellemű és tágabb horizontu gazdasági nacionalizmus utjait jelöli meg. Különösen figyelemreméltó az, amit Manolescu a kisebbségi, főként a zsidó tőke szerepéről mond.

A gazdasági nacionalizmus szoros összefüggésben van a politikai nacionalizmussal. A gazdasági nacionalizmus eszmevilága hathatósan irányítja a nemzeti érdekeket és a politikai nacionalizmussal együttesen alakítják ki azt a tendenciát, mely Romániát jellemzi. A gazdasági nacionalizmus történelmi multját vizsgálva, meglehetően állapítani, hogy a középkorban a gazdasági élet a vallási uralomnak volt alávetve. A gazdasági élet alárendeltje volt a társadalmi erkölcsöknek, mely a reklámot és a konkurenciát szigorúan büntette. A gazdasági nacionalizmus kialakulása szoros összefüggésben van a nemzeti államok kialakulásával, melyek elősegítették a nagytőke uralmát. A francia forradalom volt az, amely legerősebb alapját vetette meg a gazdasági nacionalizmusnak. A nagytőke kialakulásával aztán rövidesen kialakult az individuális gazdaság, a pénzgazdaság fénykora. A nemzeti állam első feladata az volt, hogy nemzetivé tegye az országot, tőkét és ezt a tőkét felhasználja az állam védelmére is.

A modern állam ereje a materiális és gazdasági erőre épült fel. Így tehát a gazdasági nacionalizmus nem egyéb, mint azon gazdasági erők együttese, melyek egy állam keretén belül adva vannak és melyek az állam szolgálatára állanak. A háboru után alakult államok több nemzetiségből tevődtek össze. Ebből a nemzetiségi összetevődésből természetesen következett az, hogy az állam keretén belül élő nemzetiségek gazdasági versenyre keltek egymással. E versenynek sokszor volt és van politikai rugója, sőt legtöbbször szoros kapcsolatban van az illető nemzetiségek politikájával.

Románia gazdasági nacionalizmusának keletkezését azoknak az energiáknak és természeti kincseknek a gazdagsága magyarázza meg leginkább, mely tényleges birtokában van az országnak. Erthető tehát, ha ez a zárt gazdasági egységre való törekvés az ország határain kívüli idegen tőkében nem lát feltétlen jóbarátot. Amikor azonban az állam az idegen tőke ellen hadakozik, semmiesetre sem gondolhat arra, hogy az ország határain belül élő különböző nemzetiségek tőkét kiszorítsa a nemzeti gazdaság erőteljes közül, sőt ellenkezőleg arra kell törekednie, hogy a nemzetiségek tőkét minél szorosabb kontaktusba hozza az ország általános gazdasági érdekeivel. Románia egyik legnagyobb nyereszterménye a petróleum. Senki sem kívánhatja tőlünk, hogy ezt a nemzeti kincset akár az angol, akár az amerikai, akár más külföldi tőke szabadzsákmányává engedjük át. A nemzet érdekei nem egyeznek meg szorosan a külföldi tőke érdekeivel és teljesen nem is egyeztetethetők azzal össze.

A Románia területén élő népek sokak által lebecsült „legkisebb kisebbsége” az, melynek gazdasági tevékenységéről a legtöbb kritika és rosszindulatú szó esik. A gazdasági nacionalizmus szélsőséges hitvallóinak szemében ez a tőke az a bűnbak, melynek működésére minden rosszat rá lehet fogni. Tény ezzel szemben az, hogy ezt a tőkét is legnagyobb érdeke az

országnak a gazdasági fejlődés és a nemzeti erőgyarapodás szolgálatába állítani. A tőkének feltétlen szüksége van arra, hogy erőfejlesztéséhez a legnagyobb szabadságot élvezze s Romániának elsősorú érdeke módot nyújtani ahhoz, hogy minden egyes, az ország területén élő nemzetiség kiélhesse a maga gazdasági életét és a gazdasági versenyben érvényt szerezzen a maga karakterisztikus vonásainak. Ez a szabadság nemhogy ellentétben állana az állam érdekeivel, sőt ellenkezőleg, teljes mértékben megegyezik azzal. A mai gazdasági krízis és disszonancia elemeit a liberális kormány egoista politikája juttatta az ország gazdasági vérkeringésébe.

A marokkói kudarc összeomlással fenyegeti a spanyol dinasztit

Nemzetközi bonyodalom készül a Földközi-tengeren érdekeit hatalmak között

(London, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A „Daily Telegraph” kimerítő cikkben foglalkozik a spanyol csapatok ismételt marokkói kudarcával. A benszülöttek elleni sikertelen hadjárat ugyanis nemcsak a De Rivera féle diktatura bukását vonhatja maga után, hanem a spanyol dinasztia összeomlását is. A lap szerint az európai hatalmakat aggodalommal tölti el az a lehetőség, hogy a spanyol hadsereget teljesen, vagy akárcsak lényegesebb részeiben visszavonják a marokkói spanyol protektorátus területéről. A spanyol zónát ugyanis nemzetközi szerződések állapítják meg, köztük az algezirasi paktum, melynek felborítása súlyos nemzetközi konfliktusokra vezethetne. Amennyiben kísérlet történnék arra, hogy a spanyol fenhatóság helyébe egy másik külföldi hatalom lépjen, ez valamennyi Földközi-tengeri hatalom vitális érdekeit érintené, beleértve Nagybritanniát, Olaszországot és Amerikát is.

Meghiusult a legujabb fuzió kísérlet is

Averescu pártja bízik kormányrajutásában. Trancu Jasi volt miniszter vádbeszéde a Bratianu-rezsim ellen

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A parlament nyári vakációja vége felé közeledik és az ország politikai pártjai már erősen készülődnek az őszi nagy kormányellenes kampányra. Elsőre az Averescu féle néppárt lépett aktivitásba azáltal, hogy vezetőpolitikusaik szétküldötte vidéki turnéokra. Ezzel kapcsolatban, mint Bukarestből jelentik, Trancu Jasi volt munkügyi miniszter és táborára meglátogatta Galac választóit, akik előtt nagyszabású beszédben tárta fel a politikai helyzetet. Beszámolójában a volt miniszter minden kérést nélkül kimondotta, hogy az egyetlen párt, amely kész a kormányt átvenni, a néppárt. Majd így folytatta:

— Most, amikor az ország gazdasági helyzete olyan zilált és nyomor fenyegeti az összes társadalmi rétegeket, csak

a néppárt vállalhatja Románia kivezetését a káoszból.

Galac is súlyos válságon megy át. A galaci kereskedelem soha nem volt olyan fejlett, mint 1920-ban és 1921-ben, amikor a mi pártunk volt uralmon. Azóta az ország gazdasági helyzete a bomlás felé halad a liberálisok hamis „prinnoi insine” elve miatt. Az ország valóban bővelkedik természeti kincsekben, de nekünk, akiknek a jövőre is gondolnunk kell, nem szabad elfelejtenünk, hogy hiányzik a megfelelő tőke ezeknek a kincseknek az opportunus kiaknázásához. Eppen ezért fatális volt a liberálisok ellenzenve az idegen tőke iránt. Az ipari termelés a nehéz kamatokot nyögi, a kereskedők nem tudnak fizetni. És egyre nagyobb az elégtelenség. A tőkehiány miatt a gyárak beszüntetik üzemüket, munkásaikat pedig elbocsátják.

Általános munkanélküliség fenyegeti az országot,

ami belső zavarokra fog vezetni, mert a kenyér nélkül maradt emberekből könnyen lesz veszedelmes elem. Ha a liberális párt továbbra is kormányon marad, az ország ismét lejtőre jut.

— Nem állithatom, hogy a mai kormány után biztosan mi következünk, de azt merem

Ennek az önző politikai pártnak s csakis ennek volt érdeke, hogy az ország termelő erejét leredukálja és ezáltal olyan súlyos gazdasági nehézségeket támasszon, melynek zavarosából a maga előnyeiket kihalászhatja. Csak természetes, hogy ennek a gazdaságpolitikának folyamánya a nemzetiségi torzalkodás lett, melyet irreális ideológusok s könnyen lelkesedő költői lelkek agitációs eszközök gyújtak át. A jövő politikájára vár az a feladat, hogy ezeket a torzalkodásokat megszüntesse s az ország gazdasági erői közé teljes szabadsággal és teljes joggal olvassza be a nemzetiségi tőke termelő energiáit.

mondani, hogy bármelyik párt győzzön is pillanatnyilag, a végén mégis mi kerülünk uralomra, mert a néppárt reprezentálja a demokráciát. Tudom, hogy más párt is megkísérli a hatalomrajutást, de aligha fognak eredményre jutni, mert nem gyökereznek a maguk taláiban és elfonnyadnak a néppárt mellett. De akár jutunk uralomra, akár nem, megbukik-e most a liberális kormány, vagy sem, meg kell kezdenünk és folytatnunk a küzdelmet a mai káros rezsim ellen.

Természetesen a többi pártok is készülődnek a nagy összevisszákra s igyekeznek újabb párthiveket szerezni. Politikai körökben erősen tárgyalják azt a lehetőséget, hogy

az ősz magával hozza a Bratianu-rezsim bukását,

amelynek azért is be kell következnie, mert a gazdasági helyzet ezt parancsolja. A napokban például híre járt, hogy a parasztpárt és a nemzeti párt között valószínűleg újabb megindulnak a fuzió tárgyalások, amelyekből most már a helyzet teljes tisztázását lehet várni. Ezzel szemben a kormánypárti „Viitorul” határozottan úgy tudja, hogy szó sem lehet a fuzióról, mainthogy áthidalhatatlan differenciák vannak a két párt között. A parasztpárt végrehajtóbizottságának legutóbbi ülésén maga Lupu jelentette ki, hogy

Maniu és Vajda nem tudnak megbékülni a caranisták vezetőségével

és hogy a reakciós erdélyi parasztnak nem tudnak közeledni a regáti, különösen pedig a beszarábiai földműves tömegekhez, amelyeknek már tradíciójuk van a demokrácia terén. Mihalache megbízásából Matei Cantacuzino, akit ki akartak zárni a parasztpártból, megkísérelte ugyan néhány nappal ezelőtt a fuzió gondolatának újból való megpendítését, de rövid orientáldás után visszaadta mandátumát, mert szerinte teljességgel lehetetlen, mégcsak elképzelni is, hogy a parasztpárt és a nemzeti párt között bármilyen közeledés állhasson be a jelenlegi viszonyok között.

Nagyarányu építkezések Bukarestben

Közel nyolc százezer költésvetéssel dolgozik a főváros. Szeptember 15-én megnyílik az új villanytelep

(Cluj-Kolozsvár, szept. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mialatt a liberális kormány az erdélyi városok fejlődése előlétező akadályokat gördít, addig Bukarest városi vezetését nagy-szabású építkezési tervek foglalkoztatják. Legjellemzőbb erre, hogy a főváros évi költségvetése 795 millió 739.701 lejt tesz ki, amelyből 243 millió 520.000 lejt szolgál a városi üzemek fenntartására. Ez az összeg aránytalanul nagyobb, mint az utolsó négy év akármelyik költségvetése. Bukarest városa 1921-ben és 1922-ben még csak 119 millió 795.463 lejes budgetvel dolgozott, 1923-ban a kilenc hónapos költségvetési év alatt eredetileg 279 millió 219.165 lejt irányzott elő, amelyet később 326 millió 975.977 lejre emeltek fel.

Bizonyos, hogy ilyen horribilis költségvetéssel sem mondhatók kifogástalanoknak a fővárosi viszonyok. Milyen óriási méretekben tudna fejlődni például Kolozsvár ekkora költségvetéssel! Nálunk azonban az a helyzet, hogy a kormány az alig nyolc százezer költésvetésből az összes városfejlesztési tételket törölte, azonkívül pedig megfosztotta a várost rendes bevételétől, anélkül azonban, hogy a megígért államegilyt kiutalta volna.

Bukarest most sorra megvalósítja régi terveit, tekintet nélkül arra, hogy megmarad-e fővárosnak. Costinescu polgármester fontos építkezéseket szándékozik megkezdeni, hogy modern várossá fejlessze Bukarestet. Legfőbb gondja a város vezetésének jelenleg az, hogy a tavaly leégett villamosműveket újjáépítse és ezzel kapcsolatban kibővítsék Bukarest villamos-áramszolgáltatását. A fővárosnak ugyanis már régóta erősen érezhető hiánya volt a villamosművek kis szolgáltató képessége, amely sokszor kritikus helyzetbe hozta az ipartelepeket, villamosvasutakat és a közvilágítást. Ennek a mizériának a megszüntetésére Floresti községben új áramfejlesztő telepet létesítettek, ahonnan kilencvennégy kilométeres vezetékkel Ploestin át a fővárosba továbbítják majd a szükséges áramot. Az új villanytelep szeptember 15-én kezdi meg működését.

Kolozsvárt immár negyedik éve fenyegetik a téli áramzavarok és egyéb mizériák. A villanytelep gépei használhatatlan állapotban vannak, a város óriási ráfizetésekkel dolgozik és a fogyasztó közönség egyre magasabb áramdíjakat fizet, de éppen akkor nem kap villanyt, amikor legnagyobb szüksége volna rá. Még egész sereg más problémája is van Kolozsvárnak, amelyek évek óta — úgy látszik hiába — várnak megoldásra.

Novella

Irtá Giszkalay János

(6)

Nemirov zsidói az újévi ünnepüket ünnepelték. Soha még ilyen megtört testtel, soha még ilyen szétzúzott lélekkel nem állottak halottas ingbe öltözött zsidók a szent láda előtt, mint azon a két napon Nemirovban. Soha még olyan hosszan és jajgatón nem hersogott a kostülök új napján, mint azon a két napon a nemirovi zsidók templomában. Csak százhuszan nem imádkoztak. Készen állottak a templom végében, vagy sápadtan a templom előtt ólálkodtak. És mindegyiknek volt valami rejtenei valója a kabátja alatt. És úgy látszott, mintha a siket zsidó isten egy pillanatra fölnezzelt volna a nemirovi kostülök jajgató hangjára. A menekülő vörösek és az üldöző fehérek a város mellett vonultak el. A városba nem jöttek be. Csak egy század kozák. Háromszáz ember. Ezek is csak tíz nappal később. A Kippur napján. A bűnengesztelés ünnepén, amikor a zsidóknak nagy bűnjük van.

A nemirovi utcák kihaltak voltak. A zsidók a templomban szorongtak. A bűjt és a bizonytalanság sápadtsága ott ült az arcukon. Agyukat névtelen félelem préselte és a szemekben egy-egy pillanatra téboly ült. Nem merték kimondani, mert féltek a maguk szavától, hogy igaz. Nem mertek arra gondolni, hogy félnek. És az egyre felkődlő, agyukra terpeszkedő gondolatokat hajlongva, fejüket előre-hátra lóbálva, egész testükkel imádkozva befőjtötták az évezredes héber szövegekbe. Az utcáról hangos katonának és lovak dobogása hallatszott. Az ima és a lélekzet egy pillanatra megakadt.

Kitűzték a főtárgyalást a Danilescu-ügyben

A pénzügyigazgatóság magánvádat emel Danilescu rokonai és a pénzkölcsönző kereskedők ellen

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Öt hónapi vizsgálat után a kolozsvári ügyészség teljesen áttanulmányozta a Danilescu féle sikkasztási ügy részleteit és a vádirat elkészítése után az ügyre vonatkozó akták az összes fórumokat bejárták, úgy hogy az ügyben már kitűzték a főtárgyalást. A Danilescu-ügy főtárgyalása október harmadikán lesz a törvényszék 112 számú szobájában. Az ügyben nagyon sok tanu lesz megidézve s azok kihallgatása előreláthatólag az egész napot be fogják tölteni, úgy hogy október harmadikán csak a Danilescu-ügy foglalkoztatja a törvényszék büntető tanácsát.

Mint ismeretes, április tizedikén a kora délelőtti órákban futótűzként terjedt el a városban a hír, hogy a pénzügyigazgatóság főpénztárosa, dr. Danilescu Alexa melléltette magát. Az öngyilkos pénztárnok egy levelet hagyott hátra, amelyben végzetes tettet azzal indokolja, hogy reggel amidőn hivatalába belépett, pénztárszekrényének ajtaját nyitva találta és a pénztárból tíz köteg ezerlejes bankjegy ötmillió lejt értékben eltűnt.

Danilescu Alexát kórházba szállították, ahol gondos kezelés alá vették, a rendőrség pedig azonnal vizsgálatot indított. Az első napokban mindenki lopásra gondolt, mert kizártnak tartották, hogy a mindig pontos, lelkiismeretes, jómódú főpénztárnok sikkasztotta volna el a hiányzó ötmillió lejt. A következő napokon azonban a vizsgálat kiderítette, hogy a pénzügyigazgatóság pénztárában mutatkozó hiányt senki sem lopta el, hanem Danilescu Alexa több kolozsvári kereskedőnek magas kamatra kölcsön adta. Április 15-én az ügy már annyira világos volt, hogy Grilla prefektus a hírlapok útján felszólította Danilescu adósait, hogy tartozásukat negyvennyolc óra alatt szállítsák be a rendőrségre. A vizsgálat folyamán számos kolozsvári kereskedőt őrizetbe vettek, akiknek Danilescu pénzéből kölcsönt folyósítottak. A kereskedők mindegyike azt vallotta, hogy sejtelmük sem volt a pénz eredetéről, mert Danilescut gazdag embernek ismerték.

A vizsgálat lefolytatása után Danilescu Alexa, egy kolozsvári kereskedő és egy kolozsvári ügyvéd előtt kihirdették a vizsgálati fogságról szóló rendelkezést. A vádlottak felfolyamodással éltek a vádtanáchoz, amely a kereskedő és az ügyvéd szabadlábra helyezését, Danilescu Alexának pedig további fogvatartását rendelte el.

Az ügyészség az akták áttanulmányozása közben Danilescu rokonai valamint a kereskedők ellen elejtette a vádat, mert megállapítást nyert, hogy azok mindegyike jóhiszeműen járt el. Az ügyészség csupán Danilescu Alexa ellen tartotta fenn vádját és a vádiratban kéri sikkasztásért büntésnek kimondani.

A pénzügyigazgatóság nem nyugodott bele az ügyészség határozatába és törvényes jogával élve, ha az ügyészség nem vállalja el a vád képviselését, úgy a felperes azt átvetheti és ezért a pénzügyigazgatóság ügyvédje útján átvette a vád képviselését. A pénzügyigazgatóság részéről a vádirat a napokban nyert befejezést és kérészt adtak be a vádtanáchoz, hogy a rokonok és a kereskedők ellen is indítsanak eljárást. A vádtanács a mai napon foglalkozik a pénzügyigazgatóság kérésével.

Dr. Danilescu Alexa október harmadiki főtárgyalása elé jogász körökben élénk érdeklődés nyilvánul, mert az elsikkasztott összeg teljes egészében megkerült, sőt a kamatokkal együtt több folyt be, mint ötmillió és így az állam kárára fedezve van. A kamatokból befolyt többlet jogi szempontból nagyon vitás, mert a törvények szerint az államnak saját pénzén nyereszkeskedni nem szabad. Danilescut nem illetheti, mert nem a saját pénzával kereste, a kereskedők viszont a kamatot meg kell fizessék, mert a pénzt üzleti befektetésre használták, amelyen az üzleti hasznot megkeresték. Danilescu ügyvédje dr. Román Valér.

Oroszország nem mozgósít Románia ellen

Riga, szept. 3. (Rador.) A hivatalos orosz távirati iroda kategorikusan megcáfolja az európai sajtót bejárt azon hírt, hogy Oroszország mozgósítást rendelt el Románia és Lengyelország ellen.

Constantinescu miniszter Milánóba utazott

Bukarest, szept. 3. A fővárosi sajtó különösebb jelentőséget tulajdonít annak a tanácskozásnak, amely Genfben lefolyt Vintila Bratianu, Constantinescu, Titulescu és Lahovari olaszországi meghatalmazott miniszterek között. A tanácskozások különösen pénzügyi szempontból fontosak, amit bizonyít az a körülmény is, hogy a tanácskozások után Constantinescu miniszter Milánóba utazott, ahol találkozott Mussolini olasz miniszterével.

És a közelállók sápadtan vacogó fogakkal biztatták magukat és adták tovább:

— Semmi baj, semmi baj, csak a levegőbe lövöldöznek.

De a kántor rendületlenül énekelt. Két tenyerét a füleire tapasztotta, hogy ne halljon semmit. És énekelt, fejét előre, hátra vetve, homlokával az imaállvány fáját verte és énekelt. És énekelt. Énekelt.

Már senki se hallgatott rá. Minden szem meredten fordult az öreg Smiel Smielovits széke felé. A kántor énekelt. Maga helyett, a közönség helyett, mindenki helyett. De a áment is ő mondotta a többiek helyett. De a szemek tévován, könyörögve meredtek Smiel Smielovits arcába.

A rabbi fölállott és megfogta a kántor karját. Az ének elhallgatott. Aztán odalépett a szent láda elé, félrehúta róla a bársonyfűgönyt és kitérte a két ajtóját. Odaállott a tórahökönyvek elé. A szájából öreges hangon jöttek a szavak, de keményen.

— Bitőcsüvu sel majló üvitőcsüvu sel mató... az égi igazság és a földi igazság nevében fölödozlek minden törvény alól, mely a szent Kippur-napján köti a zsidó lelket. Föloldalok az imák alól és föloldalok a bűjt alól. Föloldalok a szent hatszáztizenhárom törvény alól egyetemben és külön-külön az egy isten nevének megszentelésén kívül. Eredj és könyörögj a katonák vezérének, hogy cselekedne kegyelmet mivélünk és zsidó testvéreinkkel és az isten adjon szerencsét a te utadra.

(Folyt. köv.)

Csend. A világ teremtése előtt lehetett csak ilyen irtózatos csend, hogy az isten is megremült tőle és kénytelen volt megteremtteni a zúgó forrongó mindenséget. Hogy ne hallja többé azt az irtózatos csendet. Mint amikor féltő gyermek fűtyül a sötét erdőben.

A kozákokat Vaszil Vaszilievits Morozenkó vezette. A nemirovi zsidók sápadt arcán megvonaglottak az izmok, de csalták magukat és azt mondták:

— Hála istennek.
Mert féltek rá gondolni arra, hogy félnek. Azt mondták:

— Hála istennek.
Igen. Hiszen Vaszil Vaszilievits évekig lakott a városban. Mindenkit ismert és mindenki ismerte. És Smiel Smielovits valóságos jóbarátok. Jó kártyapartnernek. Még egy régi szép puskát is adott neki emlékére. Ki? Vaszil Vaszilievits. Kinek? Neki Smiel Smielovitsnak. Hála istennek, semmi baj, semmi baj. Hála istennek.

Délidő volt, amikor az első puskalövés eldörrent. Utána zavaros, rekedt kiabálás és lövöldözés. Rendszer nélkül. Három puská egy-szerre. Aztán öt csattanás gyors egymástutáiban. Aztán megint egy. És rekedt ordítás. A zsidók teste megremegett a templomban és sápadtan, meredő szemmel néztek egymásra. A templom karzatán, a nőknek fentartott helyen néhány asszony elajult. A templomszolga megbicsakló térdekkal támoigott az öreg rabbi székéhez. Az utcáról jött. A fogai vacogtak.

— Semmi baj, semmi baj, csak a levegőbe lövöldöznek.

(Targ Uj Kelet ügyet is megrendi negyedik)

néhány az estszü rabolva f éves Mit hez rohan alább a z hijján ő átvérgőde sorsát: E Legfelső Kohr

most ná tak és n züket fö szegyen kárhozate erősek az adato nek jön

A vá zik, ami kerül: — I semhogy A fa — A gyilkolt. Nem volna sz máz nio benete a hanem a tumokat

Vajá A Nyará mint pir zak. Ter rázat a Az őz Bagy kapui el hegyes

Vár Cse Nem mint az fekete dögöl v A t jön. Ho teletet éjszákát rajta, a ban és Mítellm

— viteni Mer gelyébe Szom — dést — tödzött dóját in vádakat husmér ságban

He tőzött Lidor, kalyföld szorgalo mert ti nek ke tanítás ráció u mek kö sebb fi gondja munkéj falyako h jnalb leg érin

Nagyarányu építkezések Bukarestben

Közel nyolcszázmillió költséggel dolgozik a főváros. Szeptember 15-én megnyílik az új villanytelep

(Cluj-Kolozsvár, szept. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Mialatt a liberális kormány az erdélyi városok fejlődése elé leküzdhetetlen akadályokat gördít, addig Bukarest városi vezetőségét nagyszabású építkezési tervek foglalkoztatják. Legjellemzőbb erre, hogy a főváros ezévi költségvetése 795 millió 739.701 lej tesz ki, amelyből 243 millió 520.000 lej szolgál a városi üzemek fenntartására. Ez az összeg aránytalanul nagyobb, mint az utolsó négy év akármelyik költségvetése. Bukarest városa 1921-ben és 1922-ben még csak 119 millió 795.463 lejes budgetvel dolgozott, 1923-ban a kilenc hónapos költségvetési év alatt eredetileg 279 millió 219.165 lejt irányzott elő, amelyet később 326 millió 975.977 lejre emeltek fel.

Bizonyos, hogy ilyen horribilis költségvetéssel sem mondhatók kifogástalanoknak a fővárosi viszonyok. Milyen óriási méretekben tudna fejlődni például Kolozsvár ekkora költségvetéssel! Nálunk azonban az a helyzet, hogy a kormány az alig nyolcvanmillió költséggel az összes városfejlesztési tételre törölte, azonkívül pedig megfosztotta a várost rendes bevételeitől, anélkül azonban, hogy a megígért államegélyt kiutalta volna.

Bukarest most sorra megvalósítja régi terveit, tekintet nélkül arra, hogy megmarad-e fővárosnak. Costinescu polgármester fontos építkezéseket szándékozik megkezdeni, hogy modern városra fejlessze Bukarestet. Legfőbb gondja a város vezetőségének jelenleg az, hogy a tavaly legett villamosműveket újjáépítse és ezzel kapcsolatban kibővítsse Bukarest villamos-áramszolgáltatását. A fővárosnak ugyanis már régóta erősen érezhető hiánya volt a villamosművek kis szolgáltató képessége, amely sokszor kritikus helyzetbe hozta az ipartelepeket, villamosvasutakat és a közvilágítást. Ennek a mizériának a megszüntetésére Floresti községben új áramfejlesztő telepet létesítettek, ahonnan kilencvennégy kilométeres vezetéken Floestin át a fővárosba továbbítják majd a szükséges áramot. Az új villanytelep szeptember 15-én kezdi meg működését.

Kolozsvárt immár negyedik éve fenyegetik a téli áramzavarok és egyéb mizériák. A villanytelep gépei használhatatlan állapotban vannak, a város óriási ráfizetésekkel dolgozik és a fogyasztó közönség egyre magasabb áramdíjakat fizet, de éppen akkor nem kap villanyt, amikor legnagyobb szükségére volna rá. Még egész sereg más problémája is van Kolozsvárnak, amelyek évek óta — úgy látszik hiába — várnak megoldásra.

Novella

Irtó Giszkalay János

(6)

Nemirov zsidói az újévi ünnepüket ünnepelelték. Soha még ilyen megtört testtel, soha még ilyen széttuzott lélekkel nem állottak halottas ingbe öltözött zsidók a szent láda előtt, mint azon a két napon Nemirovban. Soha még olyan hosszan és jajgatón nem harsogott a kostülök újév napján, mint azon a két napon a nemirovi zsidók templomában. Csak százhuszan nem imádkoztak. Készen állottak a templom végében, vagy sápadtan a templom előtt álálkodtak. És mindegyiknek volt valami rejteti valója a kabátja alatt. És úgy látszott, mintha a siket zsidó isten egy pillanatra fölnevezelt volna a nemirovi kostülök jajgató hangjára. A menekülő vörösek és az üldöző fehérek a város mellett vonultak el. A városba nem jöttek be. Csak egy század kozák. Háromszáz ember. Ezek is csak tíz nappal később. A Kippur napján. A büntetéselés ünnepén, amikor a zsidóknak nagy bójtjuk van.

A nemirovi utcák kihaltak voltak. A zsidók a templomban szorongtak. A bójt és a bizonytalanság sápadtsága ott ült az arcukon. Agyukat névtelen félelem préselte és a szemekben egy-egy pillanatra téboly ült. Nem merték kimondani, mert féltek a maguk szavától, hogy igaz. Nem mertek arra gondolni, hogy félnek. És az egyre felködlő, agyukra terpeszkedő gondolatokat hajlongva, fejüket előre-hátra lóbálva, egész testükkel imádkozva beléfojtottak az ézredes héber szövegekbe. Az utcáról hangos katonának és lovak dobogása hallatszott. Az ima és a lélekzet egy pillanatra megakadt.

Kitűzték a főtárgyalást a Danilescu-ügyben

A pénzügyigazgatóság magánvádat emel Danilescu rokonai és a pénzkölcsönző kereskedők ellen

(Cluj-Kolozsvár, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) Öchónapi vizsgálat után a kolozsvári ügyészség teljesen áttanulmányozta a Danilescu féle sikkasztási ügy részleteit és a vádirat elkészítése után az ügyre vonatkozó akták az összes fórumokat bejárták, úgy hogy az ügyben már kitűzték a főtárgyalást. A Danilescu-ügy főtárgyalása október harmadikán lesz a törvényszék 112 számú szobájában. Az ügyben nagyon sok tanu lesz megidézve s azok kihallgatása előreláthatólag az egész napot be fogják tölteni, úgy hogy október harmadikán csak a Danilescu-ügy foglalkoztatja a törvényszék büntető tanácsát.

Mint ismeretes, április tizedikén a kora délelőtti órákban futótűzként terjedt el a városban a hír, hogy a pénzügyigazgatóság főpénztárosa, dr. Danilescu Alexa mellbeütötte magát. Az öngyilkos pénztárnok egy levelet hagyott hátra, amelyben végzetes tettét azzal indokolja, hogy reggel, amidőn hivatalába belépett, pénztárszékényének ajtaját nyitva találta és a pénztárból tíz köteg ezerlejes bankjegy ötmillió lej értékben eltűnt.

Danilescu Alexát kórházba szállították, ahol gondos kezelés alá vették, a rendőrség pedig azonnal vizsgálatot indított. Az első napokban mindenki lopásra gondolt, mert kizártnak tartották, hogy a miadig pontos, lelkiismeretes, jómódu főpénztárnok sikkasztotta volna el a hiányzó ötmillió lejt. A következő napokon azonban a vizsgálat kiderítette, hogy a pénzügyigazgatóság pénztárában mutatkozó hiányt senki sem lopta el, hanem Danilescu Alexa több kolozsvári kereskedőnek magas kamatra kosztba adta. Április 15-én az ügy már annyira világos volt, hogy Gritia prefektus a hírlapok útján felszólította Danilescu adósait, hogy tartozásukat negyvennyolc óra alatt szállítsák be a rendőrségre. A vizsgálat folyamán számos kolozsvári kereskedőt őrizetbe vettek, akiknek Danilescu pénzéből kölcsönt folyósítottak. A kereskedők mindegyike azt vallotta, hogy sejtelmük sem volt a pénz eredetéről, mert Danilescut gazdag embernek ismerték.

A vizsgálat lefolytatása után Danilescu Alexa, egy kolozsvári kereskedő és egy kolozsvári ügyvéd előtt kihirdették a vizsgálati fogságról szóló rendelkezést. A vádlottak felfolyamodással éltek a vádtanácshoz, amely a kereskedő és az ügyvéd szabadlábrahelyezését, Danilescu Alexának pedig további fogvatartását rendelte el.

Az ügyészség az akták áttanulmányozása közben Danilescu rokonai valamint a kereskedők ellen elejtette a vádat, mert megállapítást nyert, hogy azok mindegyike jóhiszeműen járt el. Az ügyészség csupán Danilescu Alexa ellen tartotta fenn vádját és a vádiratban kéri sikkasztásért bűnösnek kimondani.

A pénzügyigazgatóság nem nyugodott bele az ügyészség határozatába és törvényes jogával élve, ha az ügyészség nem vállalja el a vád képviselőt, úgy a felperes azt átveheti és ezért a pénzügyigazgatóság ügyvédje útján átvette a vád képviselőt. A pénzügyigazgatóság részéről a vádirat a napokban nyert befejezést és kérészt adtak be a vádtanácsához, hogy a rokonok és a kereskedők ellen is indítsanak eljárást. A vádtanács a mai napon foglalkozik a pénzügyigazgatóság kérésével.

Dr. Danilescu Alexa október harmadiki főtárgyalása elé jogász körökben élénk érdeklődés nyilvánul, mert az elsikkasztott összeg teljes egészében megkerült, sőt a kamatokkal együtt több folyt be, mint ötmillió és így az állam kárára fedezve van. A kamatokból befolyt többlet jogi szempontból nagyon vitás, mert a törvények szerint az államnak saját pénzén nyereszkeskedni nem szabad. Danilescut nem illetheti, mert nem a saját pénzével kereste, a kereskedők viszont a kamatot meg kell fizessék, mert a pénzt üzleti befektetésre használták, amelyen az üzleti hasznót megkeresték. Danilescu ügyvédje dr. Román Valér.

Oroszország nem mozgósít Románia ellen

Riga, szept. 3. (Rador.) A hivatalos orosz távirati iroda kategorikusan megcáfolja az európai sajtót bejárt azon hírt, hogy Oroszország mozgósítást rendelt el Románia és Lengyelország ellen.

Constantinescu miniszter Milánóba utazott

Bukarest, szept. 3. A fővárosi sajtó különösebb jelentőséget tulajdonít annak a tanácskozásnak, amely Genfben lefolyt Vintila Bratianu, Constantinescu, Titulescu és Lahovári olaszországi meghatalmazott miniszterek között. A tanácskozások különösen pénzügyi szempontból fontosak, amit bizonyít az a körülmény is, hogy a tanácskozások után Constantinescu miniszter Milánóba utazott, ahol találkozik Mussolini olasz miniszterelnökkel.

És a közelálló sápadtan vacogó fogakkal biztatták magukat és adták tovább:

— Semmi baj, semmi baj, csak a levegőbe lövöldöznek.

De a kántor rendületlenül énekel. Két tenyerét a földre tapasztotta, hogy ne halljon semmit. És énekel, fejét előre, hátra vetve, homlokával az imaállvány fáját verte és énekel. És énekel. Énekel.

Már senki se hallgatott rá. Minden szem meredten fordult az öreg Smiel Smielovits széke felé. A kántor énekel. Maga helyett, a közönség helyett, mindenki helyett. Az áment is ő mondotta a többiek helyett. De a szemek tétován, könnyörögve meredtek Smiel Smielovits arcába.

A rabbi fölállott és megfogta a kántor karját. Az ének elhallgatott. Aztán odalépett a szent láda elé, félrehuzta róla a bársonyfűgönyt és kitérta a két ajtóját. Odaállott a tórkönyvek elé. A szájából öreges hangon jöttek a szavak, de keményen.

— Bitőcsüvu sel majló üvitőcsüvu sel mató... az égi igazság és a földi igazság nevében föloldozlak minden törvény alól, mely a szent Kippur-napján köti a zsidó lelket. Föloldalak az imák alól és föloldalak a bójt alól. Föloldalak a szent hatszázötvenhárom törvény alól egyetemben és külön-külön az egy isten nevének megszentelésén kívül. Eredj és könyörögj a katonák vezérének, hogy cselekedne kegyelmet mivélünk és zsidó testvéreinkkel és az isten adjon szerencsét a te utadra.

(Folyt. köv.)

Csend. A világ teremtése előtt lehetett csak ilyen irtózatoss csend, hogy az isten is megremült tőle és kénytelen volt megteremteni a zúgó forrongó mindenséget. Hogy ne hallja többé azt az irtózatoss csendet. Mint amikor félt gyermek fütyül a sötét erdőben.

A kozákokat Vaszil Vaszilievits Morozenkó vezette. A nemirovi zsidók sápadt arcán megvonaglottak az izmok, de csalták magukat és azt mondták:

— Hála istennek.

Mert féltek rá gondolni arra, hogy félnek. Azt mondták:

— Hála istennek.

Igen. Hiszen Vaszil Vaszilievits évekig lakott a városban. Mindenkit ismert és mindenki ismerte. És Smiel Smielovitsal valóságos jóbarátok. Jó kártyapartnerek. Még egy régi szép puskát is adott neki emlékebe. Ki? Vaszil Vaszilievits. Kinek? Neki Smiel Smielovitsnak. Hála istennek, semmi baj, semmi baj. Hála istennek.

Délidő volt, amikor az első puskalövés eldörrent. Utána zavaros, rekedt kiabálás és lövöldözés. Rendszer nélkül. Három puská egyszerre. Aztán öt csattanás gyors egymásutánban. Aztán megint egy. És rekedt ordítás. A zsidók teste megremegett a templomban és sápadtan, meredő szemmel néztek egymásra. A templom karzatán, a nőknek fentartott helyen néhány asszony elájult. A templomszolga megbicsakló térdekkal támolygott az öreg rabbi székehez. Az utcáról jött. A fogai vacogtak.

— Semmi baj, semmi baj, csak a levegőbe lövöldöznek.

(Targ Uj Kelet ügyet is megrendi negyedik néhány az estszü rabolva f éves Mit hez rohan alább a h ján 6 átvérgődé sorát: F Legfelső

Kohr most ná tek és n züket f szegyen kárhozata erősek az adato nek jöri A vá zik, smi kerül:

— I semhogy A fa — A gyilkolt. Nem volna sz már nio benete a hanem s tumokat

Vajá A Nyára mint pir zak. Teo rázat a Az őz Bagy kapui el hegyes

Vá Csa

Nem mint az fekete déglő v

A t jön. Ho teletet éjszakát rajta, a ben és Mittelan

— viteini Mer gelyébe Szom

— dést — tödzött dóját in vádakat husmér ságban

Hét tönzött Lidor, kelyföld szorgalm mert ti nek ké tanítás ráció u mek k sebb ti gondja. munká falyako h jnalb leg éri

Természetes azonban, hogy dacára az akció pri-
vát jellegének, az Erdélyi Zsidó Nemzeti Szö-
vetség részéről a lemasszabbmanó erkölcsi támo-
gatásban kellett hogy részvételje. Így a XII. vil-
ágkongresszuson résztvevő delegátusaink kieszköz-
ölték a Zsidó Nemzeti Alap ottidőző vezetőségé-
nél, hogy az új település számára, Tel-Adasban
5000 dunam örökörékelt föld utaltassék ki. Ebben
az esetben azonban az, hogy szervezettnek választott
szerveinek nem felelős egyénére bízott ez a fon-
tos munkakör, súlyosan megbosszulta magát.

Nem lehet cölünk a beszámoló keretében rész-
letesen ismertetni mindazokat a hibákat, könnyelmű
mulasztásokat és naiv elképzeléseket, melyekkel az
akció vezetőjének sikerült az első erdélyi kolóniát
tönkretenni s az erdélyi zsidóságnak rossz hírnevet
szerezni, — hiszen ez az ügy eléggé közismert az
erdélyi zsidóság előtt. Elég annyit említenünk,
hogy a temesvári konferencia összeülése alkalmá-
val a kolónia ügye a lehető legszomorubb stádium-
ban volt, nyilvánvalóvá vált, hogy számos jóhiszemű
embernek a pénze uszott el ennél a vállalkozásnál
s arra a meggyőződésre kellett jutnunk, hogy ha
a dolgok állását befejezett ténynek tekintjük,
örökre le kell mondanunk arról az eshetőségről,
hogy Erdély mezőgazdálkodására alkalmas elem i-
ből is valaha is kolónia létesüljön Palesztinában.

A dolgok ilyen állása mellett határozta el a
IV. országgyűlési konferencia, hogy a Szövetségnek
egyik vezetőtagja utazzék ki személyesen Paleszti-
nába és egészen új alapon egy új kolónia létesíté-
sét vigye keresztül. Ez nem sokkal a konferencia
után meg is történt. A lehető leghatékonyabb
körülmények között kezdtek meg a második erdélyi
kolónia alapítási munkálatait. Az egész pale-
sztinai jövő vizsgálata még az első kolóniával
kapcsolatos fiaskótól. Másrésztől joggal szegezte a
Nemzeti Alap vezetősége kiküldöttünk mellének
azt a kérdést: milyen jögon kérünk mi a Nemzeti
Alaptól áldozatokat, amikor mi ahhoz, hogy a
Nemzeti Alap egyáltalában áldozatokat hozhasson,
számáranyunkhoz képest a legnevetesegebb mér-
tékben járultunk hozzá. Kiküldöttünknek sikerült
a vezető köröket arról meggyőzni, hogy el vagyunk
határozva a régi hibákat minden téren kiküszöbölni
s hogy minden erőnkkel azon leszünk, hogy egy-
résztől a második kolónia a maga mintaszertü be-
rendezésével teljesen elfelejtasse a régit, másrésztől
pedig, hogy rövid időn belül ugyanannyival fogunk
a Nemzeti Alaphoz hozzájárulni, mint amennyibe
az Alapnak a második erdélyi kolónia létesítése
kerül.

Reményteljes kezdet

Ezen az alapon kötöttük meg a szerződést,
melyet a konferencia intencióinak megfelelőleg a
N. I. B. jóváhagyott. Ami az igen tisztelt kon-
ferenciát azonban leginkább érdekelteti, az az,
hogy a kolónia ezáltal sikerültnek és szilárd ala-
pon nyugvónak mondható. Azt a 40 családot, me-
lyet kiválogatni a szerződés értelmében az Erdélyi
Zsidó Nemzeti Szövetség vezetőségének jogkörébe
utaltatt, igyekeztünk legjobb tudásunkkal és lelki-
ismeretünkkel kiválasztani s eddiglegé legalább
ugy tapasztaljuk, hogy 1—2 esettől eltekintve, ez
a kiválogatás sikerült is. Egy erős kapocs van,
egy sokkal erősebb és kézzelfoghatóbb kapocs, mint
eddiglegé, mely bennünket most már az épülő or-
szággal összefűz.

Deák Ferencz-u. 12.
Cluj

Textilközpont

Centrala Textilelor

Uj üzlet

Bel- és külföldi gyárak lerakata

Lloyd 9893

Keleti szőnyegek

szővése eredeti perzsa és szmirna minőségben min-
den kívánt méretben. Szőnyegek művészies javítása

A genfi konferencia dönti el népszövetség sorsát

Duca külügyminiszter lett a lefegyverzési bizottság elnöke. Macdonald bizik világbéke meg-
alapozásában

(London, szept. 3. Az Uj Kelet tudósítójától.)
Macdonald miniszterelnök Genfba való elutazása
előtt nyilatkozott a népszövetség ülészakának
jelentőségéről. Reméli, hogy Herriotnak, valamint
Olaszország, Belgium és a többi nemzetek kép-
viselőinek jelenléte javára fog szolgálni a leszere-
lés és a döntőbírótság ügyének. A svájci sajtó és a
Genfben tartózkodó politikusok is egyértelműen azt
vallják, hogy a népszövetség most megnyitott ötödik
szessziója döntőerájú lesz a népszövetség további
sorsára, mert

vagy megoldja az állandó béke problé-
máját, vagy pedig fel kell oszlatnia.

A jövő héten érkeznek Genfba a török dele-
gátusok, hogy részt vegyenek Irak és Mosszul
petróleum vidékének határmegállapításánál, egyben
előterjesztik Törökország kérelmét a népszövetség
hőtelékébe való felvétele iránt.

A párisi „Petit Journal“ szerint a hisantant
és a lengyel delegáció meggyezett abban, hogy
egységes álláspontot fognak képviselni, még pedig
olyan értelemben, hogy biztonsági garanciák nél-
kül a feyverkezés korlátozása lehetetlen. Az ame-
rikai leszerelési terv bírálatával kapcsolatban a
Havas-ügynökség azt jelenti, hogy

sokan csatlakoztak a népszövetségben
az Egyesült Államok javaslatához.

Különösen helyeslik a támadás esetére vonat-

Palesztinának is vannak már kivándorlási hiénái

Nagyszabású kivándorlási csalást fedeztek fel Galacon

(Cluj-Kolozsvár, szept. 3. Az Uj Kelet tudó-
sítójától.) Leiketlen és felelőtlen üzérkedésekről
hozzott ma hírt a táviró Galacból, a palesztinai
kivándorlás egyik átmeneti gócpontjából. A ki-
kötői hatóságoknak tudomására jutott, hogy
állítólagos hajóügynökök a kormányhatóságilag
engedélyezett Palesztinahivatalok megkerülé-
sével egész sereg embernek megígérték, hogy
kiszáraztatják őket az új lehetőségeket nyújtó Zsidó-
országba, ahonnan kifosztva és keserű csalódá-
sokkal voltak aztán kénytelenek a félrevezetett
emberek visszafordulni.

A lefolytatott vizsgálat eredményeképpen
kiderült, hogy

a kivándorlási ügynökök óriási összege-
ket csalnak ki

főleg lengyelországi zsidóktól, azon a címen,
hogy a galaci konzulátustól megszerzik a pa-
lesztinai vizumot. A tájékozatlan emberekkel
azonban nem közölték, hogy újabban csak azo-
kat engedik be Palesztina földjére, akiknek
bevándorlási engedélyük van. Ez a megszigorít-
ás azt célozza, hogy csakis olyan emberek
kössenek ki Palesztinában, akiknek legalább
addig van biztosítva a megélhetésük, amíg ren-
desen el tudnak helyezkedni. De a mindenenron
meggazdagodásra törekedő ügynökök ennek tu-
datában sem mulasztottak el egyetlen alkalmat,
amely a tájékozatlan emberek kifosztására volt
alkalmas. Legutóbb husz lengyelországi emigráns-
rúsnak szereztek valahogyan palesztinai vizu-
mot a szükséges iratok nélkül, de

a jaffai angol révkapitányság nem engedte
meg, hogy a „Constanta“ nevű gőzös
partra tehesse utasait.

Ekkor pattant ki, hogy lelkiismeretlen üzérke-
dés folyik Galacban a kiszolgáltattott embereksorok-
kal. Robinsón galaci angol főkonzul azonnal
vizsgálatot indított az omniózus ügyben. A főkon-
sulátus egyik tisztviselője kihallgatta az emigránsok-
kat, hogy mennyit fizettek a vizumért és a hajó-
jegyért. Ezzel egyidőjűleg a konzulátus megkérdé-
zést intézett a Serviciul Maritim Roman galaci
ügynökséghez, amelytől megtudta, hogy

az ügynökök szabályszerűen vizumozott
utleveleket mutattak fel

és így a hajóstársaságnak semmi oka sem volt
arra, hogy a hajójegyek kiadását megtagadja.

A vizsgálatnak még nem sikerült megállapít-
nia, hogy kik azok a felelőtlen és lelkiismeretlen
emberek, akik kihasználják az emigránsok tájéko-
zatlanságát. A szomorúsorsu husz lengyelországi

köző megállapítását, hogy nemzetközi viszály ese-
tén az a fél tekintendő támadónak, aki megta-
gálja a döntőbírótsági ítélet elfogadását.

A béke teljes garantálására Macdonald okvet-
lenül meg akarja nyerni Amerika közreműködését,
de mert Coolidge elnök elvi ellenfele a népszövet-
ségnek, Anglia miniszterelnöke a népszövetség ki-
kapcsolásával új leszerelési konferenciát tervez,
amelyen Amerika is részt fog venni.

A „Times“ vezércikkben foglalkozik a lefegy-
verzés kérdésével. Ebből az alkalomból

a „Times“ a kisállamok befolyása ellen ír.

A cikk szerint balgaság volna feltenni, hogy akada
na olyan nagyhatalom, amely jogainak lényeges
részét ráruházná egy a kisállamok csoportjii által
esetleg döntően befolyásolható szervezetre. A dolgok
természetes rendje követeli, hogy élatbeavágó kér-
désekből a döntés továbbra is a nagyhatalmak
kezében maradjon, amelyek a feladottságot is első-
sorban viselik. A kisállamok a népszövetségben
jelentékeny erkölcsi befolyást gyakorolhatnak s
helytelen dolog, ha többre törekednek.

A népszövetség tegnapi ülésén megválasztot-
ták az egyes bizottságok elnökeit. A leszerelési
bizottság elnökévé Dacia külügyminisztert választot-
ták meg. Holnap megkezdik az általános vitát.
Pénteken pedig a biztonság kérdése és a leszere-
lés ügye kerül napirendre.

SZERKESZTŐI ÜZENETEK

V. J. B. Ciocărlau. 1. A jelzett levelet nem
kaptuk meg s ezért csak most válaszolhatunk
kérdésére. 2. A nyugdíjak ügyében teljesen a
régii bizonytalanság van. A most likvidáló ko-
lozsvári pénzügyi államtitkárságnál tizezerszámra
hevernek a nyugdíj iránti kérvények, amelye-
ket október elsején Bukarestbe visznek át. In-
formációk szerint az összes nyugdíjügyekről
az ősszel parlament elé kerülő új nyugdíjörvény
fog végleges intézkedést tartalmazni. 3. Ami
pedig az „Ez történt“ pályázat sorsát illeti, az
óriási anyag feldolgozása legalább még két há-
rom hetet fog igénybe venni s akkor kihir-
detjük az eredményt. 4. A lap érkezésére vo-
natkozó panaszát a kiadóhivatal azonnal or-
vosolta.

F. Mór, Turda. Az idén a Tarbut aligha
tudja megvalósítani régi tervét, hogy interná-
tust nyisson a tanulók részére.

K. Joel főrabbi, Erdőd. Csak a hozzánk be-
folyt adományokat nyugtázzhatjuk az Uj Ke-
letben, mert nagy elszámolási zavarok keletkez-
nének az olyan összegek kimutatásával, ame-
lyeket egyenesen a Schön-családnak juttattak.
Weisz Mózes és Roth Miklós urak minden-
esetre nemes munkát végeztek, amikor a gyűjtés
lefolytatására vállalkoztak.

Tudósítónk, Halmeu. 1. A beküldött hír nem
olyan természetű, hogy foglalkozni lehetne
vele. 2. An-Sky „Dibbuk“-ja még nem jelent
meg magyar nyelven.

Legjobb **harisnya** kapható

SÁNDOR TESTVÉREK

kötött, szövött rövidáru házában, **G. Regele
Ferdinand 13.** Nagy választékban érkeztek
perzsa, szmirna és jumper fonalak. Női, férfi
és gyermek-harisnya nagy választék. Nagy vá-
laszték férfi fehérművekben. Legolcsóbb be-
vásárlási forrás.

Sirocco 84

„Vénus“ szőnyegszövőgyár

Cluj, str. Surda (Kis-u) 33

HIREK

Az Uj Kelet az egyetemes erdélyi és bánsági zsidóság napilapja
 Szerkesztők: Giszkalay János és dr. Marton Ernő.
 Felelős szerkesztő Dr. Marton Ernő
 Az Uj Kelet cikkeinek utányomásai csak a forrás megjelölésével engedjük meg.
 Előfizetési árak: Egy hónapra 70 lei, negyedévre 200 lei, félévre 380 lei, egész évre 750 lei.

Ujévi üdvözetek

Régi, szép szokás az újévi gratuláció. Nálunk zsidóknál, akik a széjjelszórdottságban vagyunk, rokonaink és ismerőseink a világ különböző tájain élnek és azonfelül a jókívánság nemcsak udvariassági aktus, hanem legtöbbször búsó kénszer, nálunk ez az évről-évre visszatérő szokás — szívbeli ügy.

Az üdvözléseket újságok útján is szokták közvetíteni. Az Uj Keletben évről-évre megjelentek az ünnepi lapszámok hasábjain ilyen közlések, amikre olvasóink figyelmét már most hívjuk fel. Tavaly ugyanis, mert a közlésre szóló megbízások későn érkeztek, számos üdvözlés kiszorult a lapból. Ezzel föl hívjuk mindszokat, akik lapunk útján akarják jókívánságaikat tolmácsolni, hogy eboeli szándékukat időjkorán közöljék a kiadóhivatallal, nehogy a tavalyi eset megismétlődjön.

— A konferencia résztvevőit. Az V. erdélyi részi konferencia rendezőse ezúton hívja föl a delegátusokat és a konferenciára utazó vendégeket, hogy nevüket és jövetelők időpontját közöljék a következő címre: *Szekely Béla főtitkár, Oradea-Mare, Park szálloda.*

— Dr. Gyárfás Elemér előadása. Dr. Gyárfás Elemér, az Erdélyi Bankszindikátus elnöke igen érdekes előadást tartott tegnap Románia pénzügyi helyzetéről. Az iparkamara tanácsstermben megtartott előadás keretében kifejtette, hogy Románia 1918 óta a defláció állapotában van. Rámutatott, hogy ennek csak hátrányai vannak anélkül, hogy bármily előnye is volna. Ez arra vezethető vissza, hogy tulajdonképen inflációs politikát folytatott a pénzügyi kormányzat. A defláció útján feltétlenül meg kell állania Romániának, ha nem akar érvénybe sodródni. A kormány egész pénzügyi politikája a lei árfolyamának emelését tartotta szem előtt. Ez ellen a politika ellen minden közgazdasági tényező felszólalt már, ami érthető is, mert ez csak a teljes összeomlásra vezethet. A sulyos gazdasági és pénzügyi válságból egyetlen ut vezet ki s ez: a stabilizáció, még pedig azon a módon, mely legközelebb áll az aranyparitáshoz.

— Leégett a sárvári selyemgyár nyersanyagkészlete. Budapestről jelentik: A sárvári selyemgyár nyersanyagkészletét tűzvész pusztította el. Hat szarítógép és három mosógép használhatatlan lett. A két kétmilliárd magyar korona. A tüzet a gépből a nitroglicerines száraz gyapotról pattant szikra okozta.

— „Románia az egyetlen állam, ahol a legkisebb munkából is meg lehet élni.” Tizenötven állottak ma délelőtt a IV. hadtest hadbírósa előtt, határátlépéssel vádolva. A vádlottak Heinrich Mahler, Eduard Bahr, Nagy József, Nagy István és Nagy Sándor, Hunos Béla, Ostwald Miklós, Czigány Ödön, Kiss János, Török Imre, Gaál Aurél, Papp László, Márton Gábor, Rácz Vince és Gróza Joan, valamennyien máról holnapra élő munkásemberek és földmivesek, akiket a nyomor hajtott át a határon. Vallomásaikban egybehangzóan adták elő, hogy *Románia az egyetlen európai állam, ahol aránylag a legminimálisabb munkából is meg lehet élni.* Az egyik vádlott Joan Groza elmesélte egész élettörténetét, mely a kisebb-nagyobb szerencsétlenségek végeláthatatlan láncolata volt. A szerencsétlen ember elmondta, hogy 1922-ben, amikor éppen Budapesten tartózkodott, volt a terézvárosi demokrata kör elleni ismert bombamerénylet is. A merénylet elkövetése utáni napon Grózákat letartóztatták és a legcsekélyebb gyanúk nélkül, csupán román nemzetisége miatt a detektívek rettenetesen összeverték. Gróza azután megmutatta kezét és fejét azokat a sebeket, amelyeket a verések következtében elszenvedett. Utolsó szavainál sirva fakadt. A hadbírósg tagjait látáhatólág elérzékenyítette Gróza vallomása, akit tizenkét vádlott társával együtt *felmentettek.* Csúpan Heinrich Mahlert és Eduard Bahrt ítelték el 20—20 napi elzárásra, jogtalan határátlépés miatt.

A német szocialisták követelik a Reichstag feloszlatását

Mezőgazdasági védővámokat akarnak a nacionalisták a Dawes-javaslatok megszavazásának jutalmául

(Berlin, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A szociáldemokraták felhívást tettek közzé, amelyben kéri a Reichstag feloszlatását és népszavazást a felemelt vámtarifát illetőleg. A szociáldemokraták állásfoglalása újabb belpolitikai krízist robbantott ki, amit még sulyosbít a parlamenti szünet is. A birodalmi gyűlés záróülésén, amelyen október 15-ig elnapolta magát, a kommunisták és néppártiak viharos jeleneteket inszenáltak a Marx kormány agrárvámtarifája ellen, amely még csak első olvasásban került most a Reichstag elé. A javaslat aligha is kerül második és harmadik olvasásra, mert valamennyi pontját elvetették a polgári pártok. Loebé, a szociáldemokraták vezére is kérte, hogy az új vámtarifa tárgyalását vegyék le a napirendről, mert a kenyér megdrágulását vonná maga után. A javaslatban a szociáldemokraták a nacionalista földbirtokosok jutalmazását látják, amiért megszavazták a Dawes-terveket, mert különben nem volna szükség élelmiszervámra, amikor éppen új kereskedelmi szerződések megkötése előtt áll Németország. A szociáldemokraták tehát minden parlamenti eszközzel meg fogják akadályozni a javaslat törvényerőre való emelkedését.

— Egy budapesti iparos sulyos balesete Kolozsváron. Baisi Pál negyven éves budapesti illetőségű iparos tegnap Kolozsvárra érkezett a Monostori-ut 109. szám alatt lakó rokonainak meglátogatására. Ma délelőtt, amiatt a sziguranca épületéhez igyekezett, az Astoria-szálloda előtt a 13. számú berkecs, amelyen a kocsi tulajdonosa Pajis József hajtott, elütötte. A szerencsétlen embernek mindkét lába eltört. A mentők részcsitették első segélyben és a sebészeti klinikára utalták be, ahol kezelés alá vették.

— Ismeretlen öngyilkos a Monostori-erdőben. Ma délelőtt telefonon jelentették a rendőrségnek, hogy a Monostori-erdőben egy 40—45 év körüli férfi felakasztott holttestét találták. A rendőrségről bizottság szállott ki a helyszínre, ahol megállapították, hogy öngyilkosság esete forog fenn, de az öngyilkosnál semmi igazoló irást nem találtak és így személyazonosságát nem sikerült meg tudni. A hullát *Constantinescu* ügyész rendeletére beszállították a bonctani intézetbe.

— Egy Széchenyi gróf agyonlőtte barátját és önmagát. Budapestről jelentik: Gróf Széchenyi Andor, gróf Széchenyi Ödön pasának egyetlen fia, vidéki birtokán agyonlőtte barátját egy gyönyörű örmény leányt, majd midőn látta a leányt eszméletlenül összeesni, revolverével szívenlőtte magát. A fiatal gróf azért követte el vézetes tettet, mert családja ellenente házasságukat.

— Sajtóhibaigazítás. Lapunk tegnapi számában a királyünnepéről szóló beszámolómban nyomdabiba folytán Tischler Mór volt hitközségi elnök helyett hitközségi elnök jelent meg. A kolozsvári ortodox hitközség jelenlegi elnöke Adler Sámuel, aki azonban betegsége miatt nem vehetett részt az ünnepségen.

— Felmentették a bustenii kommunistákat. Bukarestből jelentik: A bukaresti hadbírósg ma tárgyalta a Busteniben letartóztatott kommunisták ügyét. Két napon tárgyalás után az összes vádlottakat felmentették, Dobrodgeanul Gherea, aki tudvalehetőleg megszökött a fogságból és külföldre menekült, in contumaciam 10 évi elzárásra ítélték.

— Delegátusok a cionista konferenciára. Az V. erdélyi részi cionista konferenciára meg-ejtett újabb választások eredményei: *Élesd:* Ladányi Ignác, Weinberger Béla delegátusok, *Wagner Dezső* pótdelegátus. *Ermihályfalva:* Goldstein Miksa, Weisz Herman, dr. Frischmann Dezső delegátusok, Sálzer Jenő, Weisz Sándor, Schwarz József pótdelegátusok. *Taub Ábrahám* (Timisoara) nem pót, hanem rendes delegátus lett. *Nagyvárad:* Rippner Farkas, Leitner Zoltán, Klein Emil, Rácz Ius, Friedmann Árminné, dr. Fried János, Fándrich Zoltán, Justh Mózes, Stern Miklós, Guttmann Illés, Ullmann Frigyes, Justh Aron, Silberstein Izsák.

— Mától kezdve megszokás nélkül nyitva lesz a mintavásár. A mintavásár vezetősége, tekintettel a közönség nagy érdeklődő ére elhatározta, hogy reggel nyolc órától este tíz óráig megszokás nélkül nyitva tartja a mintavásárt.

— Egy kisleány játékközben beleesett a Szamcsba. Ma délelőtt a Zám-Szentkirály köz-ség csendőrsége telefonon jelentette a kolozsvári ügyészségnek, hogy tegnap délután *Okos Rigó* Erzsébet két éves parasztleány játszódozás közben beleesett a patakba. A kisleány társai szonnal értesítették a közelben lakó molnárt, de mire az megérkezett, a szerencsétlenül járt gyerek már a vízbe fult. A csendőrség nyomozása szerint a szerencsétlenségért senkit sem terhel a felelősség.

— Leesett az ablakból. Márton Anna szobaleány, aki a Ferenc József-ut 40. szám alatti emeletes házban szolgált, ma délelőtt az utcafalóli ablakokat tisztogatta, amikor a szobában lévő gyermek összeverekedett. A szobaleány rákiált a gyermekre, hogy hallgassanak és izgatottságában eleresztette az ablakpárkányt és az utca közvete-re zuhant. Olyan szerencsésen esett le, hogy csak a jobb kezefejét törte el. A mentők részcsitették első segélyben.

— A posta épületében is működnek a zsebmetzők. A különböző ünnepségek és kiállítások alkalmával a város idegenforgalma jelentősen megsaporodott. Természetes, hogy a kedvező alkalmat a zsebtolvajok nem hagyták kiaknázatlanul és újtol eláraztották Kolozsvárt. Ma délelőtt Király Márton Árpád-utcai kereskedő a postán pénzt akart feladni. Amíg a postablak előtt szorongott, hogy az utalványát beadhassa, egy ügyes zsebtolvaj kibombolta gumitőpönyegét és a ruhája belső zsebéből nyolcezer lejt tartalmazó pénztárcáját kilopta. A meglopott kereskedő azonnal jelentést tett a lopásról a rendőrségnek.

— A Szafrat könyvkiállítása az V. erdélyi részi cionista konferencián. A Nagyváradon e hó hetedikén kezdődő országrészi konferencián többek között a Szafrat is kiállítást rendez héber művekből. A kiállításon az újabb németországi és palesztinai kiadványok mellett kaphatók lesznek a gyermekirodalom legjobb termékei, a legmodernebb lírikusok és elbeszélők kötetei, zsidótárgyu képek és fotográfiák. A konferencia résztvevői a könyvek bolti árából engedményben részesülnek, azonfelül a Keren Kajemet céljaira is lehasítanak bizonyos kvótát a bruttó jövedelemből.

— Elfogtak egy megrögzött betörőt. Az utóbbi időben a betörések Kolozsváron nagyon elszaporodtak és arra engedtek következtetni, hogy a városban egy szervezett betörőbanda garázdálkodik. A rendőrség hosszas nyomozás után letartóztatta Kádár Antal husz éves betörőt, aki az utóbbi időben több mint tíz betörést követett el Kolozsváron. Kádárt tizenhárom éves korában lopásért javítóintézetbe utalták, ahonnan ezelőtt két évvel szabadult ki és újra visszatért a jól jövedelmező betörőmesterséghez. Kádár Antalt kihallgatása után átadják az ügyészségnek.

Nagy harisnyavásár

mélyen leszállított árakkal.

Kötött harisnya minden színben	lei	25
Flohr-harisnya minden színben	lei	53
Muszlín harisnya divat színben	lei	69
Cérna-muszlín minden színben	lei	98
Selyemfátyol harisnyák minden színben	lei	125

BLATT

FÓTÉR 13

Divatkeztükben és kötöttárunkban óriási választék! A legjobb harisnyák csak BLATT-nál kaphatók!

ség sorsát

szik világéke meg-

mezőkői vizsaly ese-
 dünk, aki megta-
 lfozást.

ra Macdonald okvet-
 rika közreműködését,
 ellenfele a népszövet-
 e a népszövetség ki-
 konferenciát tervez,
 g venni.

foglalkozik a lefégy-
 lkalomból

befolyása ellen ir.

feltenni, hogy akadna
 jogainak lényeges
 mok csoportjui által
 szervezatra. A dolgok
 gy életberágó kér-
 is a nagyhatalmak
 feladottságot is első-
 a népszövetségben
 gyakorolhatnak s
 ekeinek.

lését megviláslatol-
 tökeit. A leszerelési
 gyminisztert választ-
 k az általános viták
 kérdése és a leszere-

si hiénái

galici emigráció
 dial Maritim Roman
 zsa valamelyik gö-
 lezetina-hivatal fogja
 díg, amíg részükre
 a palesztinai kor-

ÖZENETEK

jelzett levelet nem
 ost válaszolhatunk
 ügyében teljesen a
 most likvidáló ko-
 agnál tiszszárszámra
 érvények, amelye-
 be visznek át. In-
 nyugdíjgyekről
 új nyugdíjtörvény
 tartalmazni. 3. Ami
 zat sorsát illeti, az
 alább még két há-
 s akkor kihír-
 lap érkezésére vo-
 tatal azonnal or-

Tarbut aligha
 vét, hogy interná-

ak a hozzánk be-
 atjuk az Uj Ke-
 zavarok keletkez-
 utatásával, ame-
 ládhoz juttattak.
 s urak minden-
 , amikor a gyűjtés

eküldött hír nem
 alkózni lehetne
 még nem jelent

kapható

VÉREK

G. Regale

okban érkeztek
 alak. Női, férfi
 zték. Nagy vá-
 Legelősebb be-
 Sirocco 84

nyegszövőgyár

tr. Surda (Kis-u) 33

KÖZGAZDASÁG

Számos külföldi kereskedő érkezik a mintavásárra

Egyre nagyobb érdeklődés. Mosoiu miniszter a mintavásáron

(Cluj Kolozsvár, szeptember 3. Az Uj Kelet tudósítójától.) A kolozsvári mintavásár negyedik napján az érdeklődés nemhogy csökkent volna, hanem még fokozódott. A vidékről egyre nagyobb tömegek áramlanak be Kolozsvárra, hogy a mintavásárt megtekinthessék. A mai nap folyamán Mosoiu közmunkaügyi miniszter nézte végig az egyes pavilonokat, kiállítási termeket és szinte az egész délelőttöt azzal töltötte, hogy az egyes kiállító cégek által bemutatott magának az erdélyi ipar helyzetéről, kilátásairól, termelési és a piaci helyzetének lehetőségeiről. A miniszter nagy megelégedéssel konstataálta, hogy a súlyos gazdasági viszonyok ellenére az erdélyi ipar ilyen nagyszerű teljesítő képességről tett tanúságot. Megállapítható, hogy a súlyos pénzügyi és gazdasági krízis következtében elernyed kolozsvári gazdasági életbe a mintavásár élénk felírissülést hozott. A sok vidéki látogató, a külföldről is

egyre inkább megnyilvánuló érdeklődés, a város megnövekedett forgalma a kereskedelmi életben élénken meglátszik, amely így felocsudott hosszú stagnációjából. A mintavásár rendezői jóleső öntudattal regisztrálják munkájuk eredményességét, melynek nem utolsó érdeme az, hogy Kolozsvárt pár hétre tényleg nagy ipari kereskedelmi és kulturális központtá sikerült varázsolni.

A megindult üzletkötések és az élénk forgalom még nem érték el kulminációs pontjukat. E hét végére számos külföldi kereskedő és érdekképviselő jelezte látogatását. Bulgáriától, Görögországból, Törökországból számos kereskedő és iparos fog érkezni a mintavásárra. Előrelátható, hogy különösen a gépiparban, bútorgépekben, díszművekben, gazdasági felszerelésekben a külföldi kereskedők által nagyobb üzletkötések fognak történni, amelyek mindenképen lendítik a mintavásárt.

Megvalósul a Hollandia és a Fekete-tenger között létesítendő csatorna terve. Bukarestből jelentik: Walter Boehme, az ismert bécsi mérnök, aki már régóta foglalkozik egy Hollandiát a Dunával és közvetve a Fekete-tengerrel összekötő csatorna tervével, most megfelelő tőkét talált terve megvalósítására. A terv megvalósításához egy amerikai pénzember járul hozzá, aki Berlinben találkozott Walter Boehmevel. Az osztrák sajtó szerint, ha a terv megvalósul, úgy Bécs városát szabad kikötőnek fogják nyilvánítani.

A cukorrépatermelők országos gyűlést tartanak Kolozsváron. Az erdélyi gazdasági egyesület cukorrépatermelő szakosztálya e hó tizennegyedikén Kolozsváron országos nagygyűlést rendez. A szakosztály a nagygyűlésre meghívta a regáltbéli termelőket és a száz cukorrépatermelő gazdákat is. A nagygyűlés célja az, hogy állást foglaljon az ármaximálások megszüntetése érdekében. A gyűlésen résztvevőknek hetvenöt százalékos vasuti kedvezmény van biztosítva.

Százmillió frankhitel Romániának. Bukarestből jelentik: Bratianu Viaticu pénzügyminiszter szombaton Párisba érkezik, ahol találkozni fog Tancred Constantinescu kereskedelmi miniszterrel, Oromoluval, a Banca Nationala vezérigazgatójával. Stirbey herceg, a Steaua Romana elnöke kijelentette, hogy a petróleumtársaság francia részvényesei hajlandók Romániának százmillió franknyi hitelt nyújtani, ha a bányatörvényen a társaság érdekeinek megfelelő változás történik. Egyes verziók szerint ez az enyhítés a bányatörvényen már megtörtént s így a kölcsön ügye megoldást nyer. Valószínű, hogy a pénzügyminiszter párisi tárgyalásai ezzel a kölcsönüggyel is összefüggésben vannak.

Repülőgépgyár épül Romániában. Bukarestből jelentik: A hadsereg főparancsnokságának azon terve, hogy Romániában repülőgépgyárat létesít, a megvalósulás stádiuma felé közeledik. A kormány tervai szerint a repülőgépgyárat részvénytársasági alapon létesíték. A terv szerint az alapításban nemcsak a bel-

földi tőke, hanem tekintélyes külföldi tőke is résztvenne. Kormánykörök remélik, hogy a szükséges tőkét rövidesen össze fogják hozni.

A Banca Nationala vezérigazgatója aktívnak mondja Remania kereskedelmi mérlegét. Belgrádból jelelik: Oromulu, a Banca Nationala kormányzója egy belgrádi újságírónak adott interjújában kijelentette, hogy Románia kereskedelmi mérlege aktív, amit a jelenlegi viszonyok között igen kevés államról lehet elmondani. A kormányzó szerint a kiviteli illetékekből beszedett összegek jóval felülmúlják azt a mértéket, amelyre Romániának a külföldi kölcsön után fizetendő kamatra szüksége van.

A mai valutapiac

Az árak a mai valutapiacra tovább estek. Ezt a hanyulást a kereslet teljes hiánya, mely a nagy pénzügyi válságra vezethető vissza, még fokozta. Nagy kínálat mellett semmi forgalom nem volt. A következő árak alakultak ki: Osztrák korona 365-370, magyar korona 370-380, cseh korona 583-589, svájci frank 37 10-37 30, dollár 195 00-193, francia frank 10 70-10 80, font sterling 8 86-8 92, olasz lira 8 80-8 85.

Valutapiac szeptember 3-án

Bukarest. Devizák: Páris 1075, Berlin --, London 882, Newyork 196 00, Róma 875, Zürich 37 25, Bécs 28 00, Prága 590, Budapest --.

Bukarest. Valuták: Napoleon 770 00, márka 46, leva 140, török lira 110, font sterling 870, francia frank 1130, svájci frank 40 00, olasz lira 870, drachma 360, dinár 260 00, dollár 193 00, lengyel márka 39 00, osztrák korona 29 75, magyar korona 28 00, cseh korona 600.

Zürich. Nyitás—Zárás Berlin 126 75-126 50, Amsterdam 205 35-205 35, Newyork 531 25-531 25, London 2383-2382 50, Páris 2875 00-2872 50, Milano 2351 5-2350, Prága 1592 50-1592 50, Budapest 69 50-69 50, Belgrád 687 50-687 50, Bukarest 265 00-265 00, Varsó 102 50-102 50, Bécs 74 75-74 75.

Külföldre szóló postautalván on csak a devizahivatal engedélyével lehet pénzt küldeni. Bukarestből jelentik: A bukaresti postavezérigazgatóság rendeletet intézett a postafőnökségekhez, mely szerint ezentúl csak a központi devizahivatal engedélyével lehet postán pénzt küldeni. Ezt az engedélyt a postahivatalok utján kell kérni és a posta kézbesíti a megkapott engedélyt is. Külföldre szóló értéküldeményeknél a pénzeslevelet, vagy ér-

A mintavásár tartama alatt állandó nagy szőrmekiállítást rendezek

Rador No. 1329

„Mode de Paris“
S. Eisenstädter
Cluj, Piața Unirei 12

Kirakataim megtekinthetők minden este 10 óráig

Ne mulassza el megvenni az

Áller Képes Családi Hetilapjának

a legközelebb megjelenő számát.

Kiadóhivatal és szerkesztőség:
Budapest, V., Deák Ferenc-u. 14.

Kapható mindenütt!

Ára **20** lej.

Kiadóhivatal és szerkesztőség:
Budapest, V., Deák Ferenc-u. 14.

Kapható mindenütt!

Select
bylon pus
assziriaiak
rikai rend
Chapsin é
Uránia
gény csás
szabadkő
Apollo
az apacs.
reppen Lu
Az előa
tosan délut

SPORT

Vasárnapi külföldi eredmények: Berlin.
Svédország—Németország 4:1 (1:1). Brunn.
Vienna—Sportklub (Brunn) 7:2 (2:1). Bécs.
Amatör—Rapid 2:2 (1:0), Hakoah—WAC 4:2
(1:1), Hertha—Florisdorfer 4:1 (1:1), Wacker
Rudolfshügel 4:0 (2:0), Simmering—Ostmark
6:2 (3:2).

Lapvélemények a cseh román mérkőzésről. „Morgenzeitung“: A románok nagyszerű iskolázottságra valló futballstílusukkal meglepőek a 15 000 főnyi közönséget. Modern futballt játszanak, passzok precízek és lövőképességük is elsőrangú. Ennek ellenére sem lehettek egyenrangú ellenfelei a cseh teamnek. Különösen a második félidőben kellett védekezésre szorítkozniuk, amelyben szintén kiváló nyújtottak. Különösen Ritter kapus és a Bartha—Krishoffer hátvédpár képvisel első klaszist. A csehek csak szemnek tetsző játékokat produkáltak, azonban ez alkalommal is kitűnt kardinalis hibájuk: a gyenge lövőképesség. Ezért sok góllal maradt kiaknázatlanul. Az első percek egyenlő ellenfelek játékát mutatták, a 20. percben azonban a rutinizottabb cseh csapat kerül fölénybe, a 33. percben Dvorcek fejeli az első gólt, két perccel azután Kolenaty kornerből ugyancsak fejeli a második gólt, utána a román csapat halójába. A második félidő nagyobb részében a csehek támadnak, a román csapat azonban erélyesen védekezik és nem egyszer veszélyesen támad. A 13. percben Odarsky szerzi meg a csehek harmadik gólját. A 36. percben Risavy a negyedik gólt rúgja a román csapat kapujába, 4 perccel később Semler szerzi meg a vendégek megérdemelt vigaszgólját.

„Montagblatt“: A támadásban a csehek erősebbek voltak, a kapu előtt azonban tudományuk felmondta a szolgálatot. Legjobb emberei a cseh csapatnak a csatársor jobbszárnya, Kada centerhalf, Steiner hátvéd és Staplik kapus. A román csapatban Ritter kapust kell mindenekelőtt kiemelni, a hátvédpár, a centerhalf és a két gyors szélső emelkedtek ki az együttesből, a kapu előtt azonban ők sem vittek véghez hősi tetteket. Seemana bíró különben is kifogástalan munkáját nagyon megkönnyítette a két csapat abszolút fair játéka.

Botrány a nagyszalontai SC és a Bihorul vasárnapi mérkőzésén. Vasárnap délután Nagyszalontán olyan súlyos sportbotrány történt, mely a hangos meccsek színterén is szokatlan a maga nemében. A Nagyszalontai Sport Club látta vendégül a nagyváradi Bihorul csapatát. Miután a Bihorul megszerezte a vezető gólokat, a második félidőben az NSC játékosai lelkes sportbarátaitól hevitetve megkezdtek a játékosok lerugását. Kézrel és lábbal küzdöttek a derék szalontaisk a további gólok ellen és amikor Máthé bíró több büntetőrúgást megítélt, a közönség letódult a pályára és a tumultusban egy ismeretlen ember inzultálta Máthé bíró. A játékot nem lehetett tovább folytatni. A játékosok összeryuga levonultak a pályáról és a klub vezetősége óvást emel a szalontaisk szokatlan játékmódora ellen. Különösen két játékos ellen merült fel sok panasz. Reich és Mezei, az NSC két csatára inszenálták a legdurvább jeleneteket.

JOSIF IZRAEL & Co

szücs és szörme divatáruháza

Ne mulassza el

CLUJ

Ne mulassza el

a mintavásáron II. em. 15. sz. teremben szörme divat-ujdonságainkat megtekinteni, a hol Páris, Bécs, és Berlin divatmodelljei képviselve vannak.

a mintavásáron II. em. 15. sz. teremben szörme divat-ujdonságainkat megtekinteni, a hol Páris, Bécs és Berlin divatujdo ságai képviselve vannak.

Galea Victoriei (v. Kossuth L.-u.) No 2.

tékesomagot nyitva kell a postára vinni, ahol a postaközegek ellenőrzik, hogy a tartalom megfelel-e annak az összegeknek, mely fel van tüntetve a borítékon. A rendelet szerint a postautalványokat addig nem szabad a külföldi címzettnek kifizetni, míg a feladó állomást táviratilag meg nem kérdezik, hogy a befizetés tényleg megtörtént-e. Ezt a külföldi pénzforgalmat erősen megnehezítő rendelkezést a postavezérgazgatóság állítólag azért adta ki, mert így akarja elejét venni az utóbbi időben sürüen előfordult postautalványcsalásoknak.

Uj bányász alakul Aradon. Aradról jelentik: Az aradi papírgyár, mely egy bukaresti papirkoncern tulajdonát képezi és jelenleg a braszói cellulózegyár béri, megvásárolta a Nagyvárad Bányász Részvénytársaság. A papírgyárat az új tulajdonosok szeptember havában veszik át és bányászra alakítják át.

Zár alá vették a bécsi Depositum Bank csernovitzi fiókját. Csernovitzből jelentik: Az összemolt bécsi Depositum Bank csernovitzi fiókját a bukaresti kormány a romániai betétesek érdekében zár alá helyezte.

SZÍNHÁZ—MŰVÉSZET

Hoykó Ferenc bemutatkozása. A kolozsvári Magyar Színház új drámai hőse. Hoykó Ferenc, megnyerő külsejű, kellemes hangú színész. Kár, hogy az első fellépésére olyan drámát választott, amely vajmi kevés alkalmat ad a színészi tudás és rátermettség bemutatására. A „Tüzek“ című dráma meglehetősen selejtes színpadi munka, van benne néhány jó szerep: a Hoykóé nem volt az. Így tehát az új drámai hősz igazi bemutatkozásával még adósunk maradt. A darab többi főszerepeit Poór Lili, Miklóssy Margit, Laczkó, Baróti Erzi, Tarnay, Cselle és Mihályfy adták. Cselle föltűnően jó volt. Baróti perditája kabininstalkítás volt.

Színházi iroda közleménye

Gyere be rózsám. Az ideai évad első operette-ujdonságát a jövő héten fogja a magyar színház bemutatni. Telivér francia operette ez, eredeti címen Je te veux, négy szerzője és három szövegírója van, magyarra pedig Gyere be rózsám címre fordították le. Elmés, mulatságos, szellemes, telve a legfrissebb zene- és táncszámokkal. Nálunk a Gyere be rózsám főszerepeit Zöldhelyi Anna, Erényi Böske, Dajka Margit, Tarnay Teréz, Tompa Béla, Bányász István, Ihász fogja játszani.

A nagykapusi paraszt műkedvelők előadása. Igen érdekes előadása lesz vasárnap úgy délután, mint este a magyar színháznak. A Falu rosszát fogják előadni a nagykapusi paraszt műkedvelők. Az igazi paraszt Göndör Sándorok és Finom Rózsik már háromszor játszották el a magyar színházban a Falu Rosszát és a jegyek mind a háromszor elővételben kelttek el. Százán és százán távoztak a pénztár előtt jegy nélkül. Éppen ezért tanácsos jegyről jó előre gondoskodni.

A MAGYAR SZÍNHÁZ HETI MŰSORA

Csütörtök: A Proletárok. (Az új magyar drámák sorozatos előadásának első estélye. Bevezető előadást Janovics Jenő tart. Premiére-bérlet 1. szám. Sorozatszám 26.)

Péntek: Szibil. (Operette repris. Napi bérlet 3. szám. A. Sorozatszám 27.)

Szombat d. u. fél három-kor: Süt a nap. (Ujdonság 4-eszer. Mérsékelt helyárrakkal. Jávör Alfréd vendégjátékával. Sorozatszám 28.)

Szombat este 8-kor: Taifun. (Részben új szereposztással. Napi bérlet 4. szám, B. Sorozatszám 29.)

Vasárnap d. u. fél három-kor: A falu rossza. (A nagykapusi falusi műkedvelők előadása. Kalotaszegi népviseletben. Kalotaszegi lakodalmas szokásokkal. Legényes tánc. Ötös tánc. Mérsékelt helyárrakkal. Sorozatszám 30.)

Vasárnap este 8-kor: A falu rossza. (A nagykapusi falusi műkedvelők előadása. Rendes helyárrakkal. Napi bérlet 5. szám, A. Sorozatszám 31.)

Hétfő: Antónia. (Ujdonság 16-odszor. Napi bérlet 6. szám, B. Sorozatszám 32.)

MOZGÓK MŰSORA

Select-Mozgó. Csütörtök, szeptember 4. *Babylon pusztulása.* Hatalmas történelmi felidzés az asszírriaiak korából. Filmre alkalmazta a híres amerikai rendező: D. W. Griffith. Főszerepben Harris Chaplin és Elmo Lincoln.

Uránia-Mozgó. Csütörtök, szeptember 4. *Szegény császár.* Szentimentális és szenzációs regény a szabadkőművesek életéből. 5 felvonásban.

Apollo-Mozgó. Csütörtök, szeptember 4. *Julot az apacs.* Szenzációs dráma 6 felvonásban. Főszerepben Luiano Albertini (Sémson).

Az előadások minden moziban minden napon pontosan délután 3 órakor kezdődnek.

külföldi tőke is
mélük, hogy a
fogyják hozni.

vezérgazgatója
reskedelmi mér-
comulú, a Banca
belgrádi ujságíró-
ntette, hogy Ro-
aktiv, amit a je-
n kevés államról
ó szerint a kivi-
zegek jóval felül-
lyre Romániának
zetendő kamatra

piac

tovább estek. Ezt
nya, mely a nagy
ég fokozta. Nagy
nem volt. A követ-
korona 365—370,
korona 583—589,
llár 195 00—193,
nt sterling 8 86—

er 3-án:

1075, Berlin —,
Róma 875, Zürich
Budapest —,
on 770 00, márka
font sterling 870,
k 40 00, olasz lira
00, dollár 193 00,
rona 29 75, magyar

in 126 75—126 50,
Newyork 531 25—
0, Páris 2375 00—
0, Prága 1592 50—
0 Belgrád 687 50—
00, Varsó 102 50—

autalván on csak
el lehet pénzét kül-
A bukaresti posta-
intézett a posta-
ententul csak a
kelyével lehet pos-
ngedélyt a posta-
és a posta kézbe-
s. Külföldre szóló
eslevelet, vagy ér-

ndezek

er

Unirei 12

óráig

nak

keresztőség:

Ferenc-u. 14.

ndenüft!

